

TRẢ BÀI TẬP LÀM VĂN SỐ 1

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Củng cố lại những kiến thức và kỹ năng đã học về văn bản tự sự (hoặc miêu tả), về tạo lập văn bản, về các tác phẩm văn học có liên quan đến đề bài (nếu có) và về cách sử dụng từ ngữ, đặt câu, ...

– Đánh giá được chất lượng bài làm của mình so với yêu cầu của đề bài ; nhờ đó, có được những kinh nghiệm và quyết tâm cần thiết để làm tốt hơn những bài sau.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Không nên coi nhiệm vụ của tiết trả bài tập làm văn chỉ là đánh giá ưu, khuyết điểm của một bài làm cụ thể. Thông qua sự đánh giá đó, GV còn cần giúp

HS rút ra những bài học chung về cách làm bài, để các em có thể đạt kết quả tốt hơn trong những bài làm sau. Nói cách khác, tiết trả bài không nên chỉ hướng về phía đã qua (bài đã làm rồi) mà còn, và chủ yếu là hướng về phía trước (những bài sẽ làm trong thời gian tới).

2. Có thể coi bài tập làm văn số 1 là bài làm khép lại quá trình học tập về kiểu văn bản tự sự và miêu tả trong Chương trình Ngữ văn lớp 6 và lớp 7. Vì thế, trong tiết trả bài này, GV chốt lại cho HS những kiến thức và kĩ năng cần ghi nhớ nhất về các kiểu văn bản đó.

Mặt khác, tiết trả bài này lại được tiến hành ngay sau khi HS được học và luyện tập về tạo lập văn bản. Do vậy, GV nên cho HS tập duyệt thêm một lần nữa về các bước tạo lập văn bản trong lúc hướng dẫn các em tìm hiểu đề bài và các yêu cầu của bài làm.

3. Không nên thực hiện tiết trả bài theo một tiến trình cứng nhắc, bất di bất dịch. Hơn nữa, việc trả bài đòi hỏi người GV phải "phân tích cụ thể tình hình cụ thể", để từ đó mà định ra những "tiêu điểm" cho giờ dạy (khẳng định những ưu điểm nào trong bài làm và lưu ý HS tập trung trước hết vào việc sửa chữa bằng được những khuyết điểm nào). Nội dung của tiết học này cần phải thật sát với tình hình thực tế và thật bổ ích đối với việc nâng cao trình độ làm bài của HS.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. GV cho HS đọc lại đề bài, như cách vẫn thường được làm trong các tiết trả bài tập làm văn. Nhưng GV không nên vội tự mình nêu các yêu cầu của bài làm. Trước hết, cần cho HS nhắc lại quá trình tạo lập văn bản nói chung ; trên cơ sở ấy, thảo luận xem : Với một đề bài như đã cho thì nên định hướng thế nào cho bài viết (viết về cái gì, cho ai, để làm gì và như thế nào). Từ kết quả thảo luận, các em sẽ xác định : Bài làm cần được viết theo kiểu văn bản nào và để làm bài, cần phải huy động những nội dung kiến thức nào.

Theo cách trên, HS sẽ được hướng dẫn để tự xác định những yêu cầu khác của bài làm : về bố cục và mạch lạc, về liên kết và diễn đạt,... GV đóng vai trò của người vừa hướng dẫn thảo luận, khuyến khích, nâng đỡ các ý tưởng đúng đắn, độc lập và sáng tạo, lại vừa phân tích, sửa chữa những ý kiến chưa chính xác để cuối cùng làm cho HS thống nhất được các yêu cầu mà bài làm cần đạt tới.

Hoạt động 2. GV cũng không nên vội đưa ngay những nhận xét của mình về ưu, khuyết điểm của các bài làm. Hãy khéo léo khéo gợi để HS tự đưa ra câu trả lời của các em. Sau đó, GV nêu ra ý kiến của mình, như một sự sơ kết các lời phát biểu của HS. Trong trường hợp HS không chịu phát biểu ý kiến, hoặc phát biểu không chính xác, GV cũng chỉ nên nêu ra những hiện tượng phổ biến trong các bài làm, đề nghị các em phân tích trước rồi mới hướng dẫn thảo luận và nêu kết luận của mình sau. Cuối hoạt động này, GV cần chốt lại những ưu điểm mà các em cần phát huy, cũng như những nhược điểm mà các em phải sửa chữa và cần sửa chữa ngay, không được mắc lại trong những bài sau.

Hoạt động 3. Sau đó, như thường lệ, sẽ là phần sửa chữa những lỗi cụ thể. Thông thường, ở hoạt động này, GV thường vẫn chỉ quan tâm nhiều nhất đến việc sửa các lỗi về diễn đạt. Quan niệm ấy không thật hợp lí.

Trong tiết trả bài, GV không nên chỉ chê trách HS mà cần chân thành khen ngợi những ý, câu văn tiêu biểu chứng tỏ người viết đã có cố gắng và tiến bộ. Mặt khác, việc chữa những lỗi nào cũng còn tùy thuộc vào kết quả làm bài cụ thể của mỗi lớp và kế hoạch rèn luyện kĩ năng cụ thể của GV. Vì thế, rất có thể ở lớp này, người trả bài tập trung sửa lỗi về dùng từ, đặt câu, nhưng ở lớp khác, với đối tượng HS khác, GV lại cần chú ý nhiều đến định hướng hoặc xây dựng bố cục của bài làm.

Hoạt động 4. Cuối cùng là phần công bố kết quả cụ thể. Nếu có thời gian, GV nên cho đọc một vài bài làm tốt nhất để HS trong lớp có thể học bạn. Điều cần tránh nhất trong hoạt động này là GV không động viên, khích lệ được HS, không làm cho các em tin tưởng rằng mình còn có thể đạt kết quả cao hơn, nếu mình cố gắng, mà ngược lại, chỉ làm cho các em (và cả chính thầy cô) nản chí thêm.